

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра теорії літератури та зарубіжної літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з наукової роботи
та інновацій


А. О. Бояр
“23” 06 2016 р.

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи та рекрутації


С. В. Гаврилюк
“06” 06 2016 р.

ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

Підготовки	доктора філософії (PhD)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	Літературознавство

«Порівняльне літературознавство»: робоча програма навчальної дисципліни підготовки доктора філософії (PhD) зі спеціальності 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» (денна форма навчання). – «01» червня 2016 р. – 19 с.

Розробник: Колошук Н. Г., доктор філологічних наук, професор кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури.

Рецензент: Оляндер Л. К., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янської філології.

Робочу програму навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури.

Протокол № 10 від «14» травня 2016 р.

Завідувач кафедри:

проф. Моклиця М. В.

Робочу програму навчальної дисципліни схвалено науково-методичною комісією Інституту філології та журналістики.

Протокол № 09 від «01» червня 2016 р.

Голова вченої ради інституту

доц. Громик Ю. В.

Робочу програму навчальної дисципліни схвалено науково-методичною радою університету.

Протокол № 10 від «15» 06. 2016р.

Робочу програму навчальної дисципліни схвалено науковою радою університету.

Протокол № 11 від «16» 06. 2016р.

© Н. Г. Колошук, 2016

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика дисципліни
Кількість кредитів – 3	03 «Гуманітарні науки»	Денна форма навчання
	035 «Філологія»	Вибіркова навчальна дисципліна
Модулів – 2	Доктор філософії (PhD)	Рік підготовки – 1
Змістових модулів – 2		Семестр – 1
Загальна кількість годин – 90 год.		Лекції – 24 год.
		Практичні заняття – 12 год.
Тижневих годин: аудиторних – 1,5		Самостійна робота – 54 год.
		Форма контролю – залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Порівняльне літературознавство» є методологічна фахова підготовка аспірантів спеціальності «Філологія», ознайомлення їх із засадами літературознавчої компаративістики, історією її формування, принципами застосування основних методів порівняльних досліджень. Курс сприятиме узагальненню і систематизації знань з теорії літератури, з історії літературознавства та розширенню методологічної орієнтації слухачів.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Порівняльне літературознавство» є: формування методологічної орієнтації аспірантів; засвоєння ними теоретичних та практичних знань про методологію літературознавчої компаративістики, зокрема порівняльно-історичний і порівняльно-типологічний методи та окремі їхні підходи й аспекти; опанування практичними методиками порівняльного аналізу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні:

знати:

- основні етапи розвитку компаративістики;
- специфіку основних методів порівняльного літературознавства;
- основні тенденції й підходи сучасної компаративістики (у тому числі: перекладознавство, рецептологічні, імагологічні, герменевтичні, постколоніальні студії) до літературного процесу в кожній національній літературі та до вияву їхніх взаємозв'язків;

вміти:

- відрізнити різні методики порівняльного аналізу;
- розробляти його конкретні варіанти для вивчення літературного матеріалу у зіставленні з інонаціональним та враховуючи світовий контекст;
- шукати шляхи підходу до сучасного літературного процесу в Україні через порівняння зі світовими тенденціями;
- критично оцінювати та використовувати здобутки сучасної теоретичної літературознавчої науки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Літературознавча компаративістика як наука. Традиційні методи порівняльного літературознавства.

Тема 1. Компаративістика як наукова дисципліна. Історія розвитку компаративістики

Визначення понять «компаративістика», «порівняльне літературознавство», «компаративний метод», «компаративізм». Предмет і завдання літературознавчої компаративістики. Її зв'язки з теорією та історією світової та національної літератури. Еволюційні етапи порівняльного літературознавства як науки. Суть компаративістських методів, які склалися історично: міфологічна школа, міграційна школа, порівняльна фольклористика (школа О. Веселовського); генеалогічний, контактологічний та типологічний методи порівняння. Українські компаративістські праці. Національні школи та міжнародні наукові центри компаративістики у ХХ ст. Розвиток порівняльних студій у радянському літературознавстві. Структуралізм та постструктуралістські концепції у зв'язку з компаративістикою. Структура курсу порівняльного літературознавства. Розвиток традицій компаративістики у сучасному літературознавстві – у герменевтиці, рецептології, генології тощо. Міжкультурний та міжлітературний діалог – основа і результат компаративістичних студій.

Тема 2. Порівняльно-історичний підхід у компаративістиці. Генеалогічний та контактологічний методи порівняльного літературознавства

Походження та формування генетичного і контактологічного методів. Компаративістські дослідження в межах генетичного та контактологічного методів. Контекст як основоположне поняття у вивченні генетичних та контактних зв'язків. Вертикальний і горизонтальний контексти. Опозиція контекст – текст. Актуальні ракурси сучасного дослідження в межах генетичного та контактологічного методів: Біблія і література; традиційні сюжети та образи.

Тема 3. Горацієва ода «Ehxi monumentum...» у її пізніх поетичних переспівах (на матеріалі творів М. Ломоносова, Г. Державіна, О. Пушкіна, Р. М. Рільке, Ю. Тувіма, М. Рильського)

Жанрово-тематична специфіка оди Горація «Пам'ятник» та подальший розвиток її «вічної» теми. Інтерпретація «Пам'ятника» в російській поезії просвітницького класицизму (М. Ломоносов, Г. Державін) та високого романтизму (О. Пушкін, «Я памятник воздвиг себе нерукотворный...», 1836). «Сонети до Орфея» Р. М. Рільке як контекст нової інтерпретації теми (V сонет – «Не зводьте пам'ятників...», 1922). Символістська природа образів, що виражають суть поетичного покликання і призначення. «Кричу» («Боже святий! Не роби з мене статуї...», 1923) Ю. Тувіма: заперечення класичного образу-алегорії мистецької слави (aere perennius) та індивідуально-експресіоністське її втілення. Український варіант оди – «Пам'ятник» М. Рильського (1929): індивідуальне й спадкоємне. Національні аспекти переспівів оди Горація. Значення поетичних інтерпретацій Горацієвої оди для розуміння еволюції

поетичної свідомості. Особливості використання генеалогічного та контактологічного методів при порівнянні текстів.

Тема 4. Порівняльно-типологічний підхід (зіставний метод) у літературознавстві. Тематологічний рівень компаративістики. Світоглядно-екзистенційні мотиви як домінантна риса сучасних компаративних студій

Історичні етапи зіставної методики. Походження та формування типологічного підходу (з теорії самозародження сюжетів) у працях представників антропологічної школи. Міграційна школа О. Веселовського (історична поетика). Вплив лінгвістичних праць Ф. де Соссюра, зокрема введення понять синхронії – діахронії. Поєднання типологічного методу із системно-структурним – новий етап розвитку порівняльного літературознавства. Етапи та методика порівняльно-типологічного підходу на сучасному етапі компаративістики: паралельне зіставлення – контекстуальний аналіз – типологічне вивчення. Відношення між генеалогією та типологією. Структуральні засади типології. Порівняльна поетика. Синхроністична типологія Д. Дюришина. Діахронічні аспекти типології. Колізії теоретичної та історичної типології. Проблеми тематичної історіографії та класифікації. Архетипна / міфологічна критика. Біблія і література в компаративному дискурсі. Між типологією та феноменологією. Традиційні образи й сюжети, їх вивчення. Наратологічні аспекти тематології. Екзистенціалізм до екзистенціалізму: явище екстраполяції в тематології. Обсяг і глибина тематологічного зіставлення.

Тема 5. Метаморфози Лебедя: зв'язок сонета М. Драй-Хмари «Лебеді» з поетичними текстами світової поетичної класики

Історія сонета «Лебеді» М. Драй-Хмари та його літературознавче вивчення. Зв'язок сонета українського неокласика із творами Горация (20-а ода), Ш. Бодлера («Лебідь»), Р. М. Рільке («Лебідь» та «Поет»). Збереження інтертекстуальних зв'язків через переклади та відчутність породженого ними асоціативного поля. Образний зміст та підтекст сонета «Лебеді» у зіставленні з текстами європейських поетів. Особливості використання генетично-контактологічного, тематологічного, міфологічного, рецептологічного та перекладознавчого методів при порівняльному аналізі сонета «Лебеді».

Тема 6. Поезія Івана Світличного в контексті шістдесятницької поезії: екзистенційна проблематика (у порівнянні з В. Висоцьким), інтертекстуальність

Світоглядні / екзистенційні мотиви як домінантна риса літератури ХХ століття та основа її компаративних досліджень. Поезія Світличного в контексті шістдесятницької літератури: діалог із читачем, з історією та сучасниками. Екзистенційна проблематика в Івана Світличного та Володимира Висоцького: протестний відгук на больові проблеми суспільного життя, образ «антисвіту»; тема самовизначення особистості в умовах суспільної несвободи; мотив особистісної відповідальності перед епохою й сучасниками – мотив «відщепенства» / дисидентства (Світличний). Багатозначність іронічних підтекстів, іронічно-пародійний стиль. «Протеїчний» характер ліричного героя та героя-персонажа «рольової» лірики. Формальна сторона лірики: віртуозне

володіння формою, майстерність слова як запорука духовної перемоги митця-дисидента. Близькість та відмінність у розвитку української й російської літератур 1960-1970-х рр. на прикладі Світличного – Висоцького. Особливості використання тематологічного, порівняльно-типологічного, порівняльно-історичного, рецептологічного методів при аналізі.

Змістовий модуль 2. Рецептологія, перекладознавство, імагологія, постколоніальні студії, герменевтика у сфері компаративістики.

Тема 7. Сучасна герменевтика у зв'язках із компаративістикою

Етимологія й визначення термінів «герменевтика» / «екзегетика». Еволюція цих понять. Зв'язок герменевтичних досліджень з історією літератури та культури. Біблія і література: тривкість впливу біблійної традиції та перенесення біблієзнавчих методів герменевтики на дослідження літератури. Основоположник наукової герменевтики Фрідріх Шляєрмахер та його наступники. Сучасні дискусії про герменевтичні тлумачення / принципи інтерпретації. Методика герменевтичного аналізу. Принцип герменевтичного кола та його компаративний аспект (взаємозв'язок частин і цілого – тексту і контексту). Компаративістика на міждисциплінарному перехресті, її зв'язки з герменевтикою.

Тема 8. Літературознавча рецепція і компаративістичний дискурс. Інтертекстуальний вияв діалогу культур

Рецептивна теорія в сучасному літературознавстві, її національні передумови й новітні зв'язки. Поняття літературної й літературознавчої рецепції та її можливості у зростанні міжнаціональних культурних зв'язків. Літературна критика як вид рецепції. Засоби вираження літературно-критичного дискурсу. Діалог – фундаментальне поняття сучасної культури. Літературознавча рецепція і компаративістський дискурс. Становлення категорії інтертекстуальності. Палімпсестна будова тексту. Історичні форми міжтекстовості. Міжтекстовість у добу модерну та постмодерну. Типи міжтекстової взаємодії та форми інтертекстуальності. Інтертекст у системі сучасних філософсько-естетичних координат (інтертекст як система валентностей; інтертекст як культурно-історична перспектива – «твір»; інтертекст – контекст; проблема цілісності тексту; проблема авторства / авторитету тощо). Проблема діалогу. Міждисциплінарні підходи до літератури та її контекстів.

Тема 9. Перекладознавчі проблеми компаративістики

Перекладознавство як наукова і прикладна дисципліна. Різновиди перекладу. Переклади Біблії та їхній вплив на розвиток традицій перекладу й компаративні дослідження. Категорія національного та роль колективної підсвідомості в перекладі. Переклад та міфопоетика. Вплив архетипного мислення на процес художньої інтерпретації. Сучасне осмислення проблеми національного як відкриття шляхів для розвитку перекладознавства. Художній переклад і проблема культурно-національної ідентичності літературних текстів. Тисячолітня традиція українського перекладу на сучасному етапі. Діяльність

видатних українських перекладачів – Пантелеймона Куліша, Івана Франка, Володимира Самійленка та представників «Плеяди», Агатангела Кримського, Миколи Зерова, Максима Рильського, Василя Мисика, Григорія Кочура, Миколи Лукаша.

Тема 10. Українські переклади «Фуги смерті» Пауля Целана: проблеми осягнення оригіналу

Міжнаціональні горизонти компаративістичного дискурсу в сучасному літературознавстві. Міжлітературна рецепція, її сучасні проблеми. Історія тексту «Фуга смерті» Пауля Целана та його інтерпретацій українською мовою. Образно-предметна структура тексту «Фуги...» та її трансформація в перекладах Миколи Бажана, Василя Стуса, Віталія Колодія, Петра Рихла та ін. Збереження в перекладах інтертекстуальних зв'язків, породженого ними асоціативного поля. Архітектоніка тексту, його композиційна побудова та ритміко-фонетичне звучання в оригіналі і в перекладах. Мовно-стильові особливості тексту і засоби його відтворення. Тенденції перекладацьких пошуків та причини втрат. Особливості використання рецептологічного та перекладознавчого методів при аналізі перекладів «Фуги смерті».

Тема 11. Інтерпретація орфеїчного міфу в «Орфесовому чуді» Лесі Українки на тлі модерної доби

Рівень літературних стилів і напрямків у компаративному дослідженні. Типологія стильових напрямів. Циклічні та лінійні концепції стильової еволюції. Модернізм: епоха чи стиль? Моделювання стилю. Архетипні образи Орфея та Нарциса як домінанта стилю модерної доби. «Орфесове чудо» (1913) Лесі Українки в контексті розробки орфеїчного мотиву в епоху порубіжжя: Поль Валері («Орфей», 1891), Р. М. Рільке («Орфей, Евридіка, Гермес», 1908; «Сонети до Орфея», 1922) та ін. Особливості використання тематичного, порівняльно-історичного, порівняльно-типологічного, рецептологічного, герменевтичного методів дослідження даного матеріалу.

Тема 12. Імагологія. Опозиція «свій» – «чужий» та її вияв у літературі. Постколоніальні студії в сучасній компаративістиці та в Україні

Походження та визначення поняття «імагологія» («ейдологія»), його місце у компаративістській методології. Імагологія як мультидисциплінарна спеціалізація літературознавчої компаративістики. Типи і способи імагологічних компаративних досліджень (тематичний, рецептивний тощо). Вивчення «вічних» (традиційних) образів та сюжетів у різнонаціональних контекстах. Побутування архетипів у світовій літературі та їх вивчення в компаративістиці. Дослідження збірних образів, національних образів світу, національного менталітету в імагологічних працях. Національні стереотипи в дискурсивному освітленні. Опозиція «свій» – «чужий» та її вияв у літературі. Естетизація екзотичного. Україна в рецепції Заходу і Сходу. Культурологічна проблема у постколоніальних студіях. Феномен постколоніального письменства. Міленарні міфи та постколоніальна реальність. Межа – центр – маргінес: історична відносність та культурна продуктивність цих понять. «Хто я?»: ідентичність особи в літературі. Міжнаціональний діалог у критиці й

художній царині. Постколоніальні студії в сучасній українській культурології та компаративістиці.

Тема 13. Інтертекстуальний, імагологічний та постколоніальний аспекти аналізу «Іншого світу» Густава Герлінга-Грудзінського (у порівнянні зі «Записками з Мертвого дому» Ф. Достоевського)

Історія книги «Інший світ» Г. Герлінга-Грудзінського та її російського й українського перекладів. Проблемно-тематичний та образно-предметний рівні «Іншого світу», його зв'язки із твором Ф. Достоевського «Записки з Мертвого дому». Значення інтертекстуальних зв'язків, породженого ними асоціативного поля. Конфлікт Свій – Чужий в «Іншому світі» у порівнянні з книгою Ф. Достоевського. Постколоніальні підтексти в перекладацькій рецепції «Іншого світу». Особливості використання генетично-контактологічного, тематологічного, інтертекстуального, імагологічного та постколоніального підходів при аналізі «Іншого світу».

Тема 14. Генологічний рівень сучасної компаративістики

Розвиток жанрової системи. Історичні трансформації жанрів. Процеси жанрової диференціації. Жанрова дифузія. Теоретична та історична генологія. Теорія родинної подібності і теорія прототипів. Прагматичний (інтерпретаційний) підхід у компаративістиці. Порівняльні аспекти національних жанрових систем. Сучасна когнітивна жанрологія / генологія і поетика в компаративістському дискурсі.

Тема 15. Інтермедіальні студії

Інтермедіальність: зв'язок красного письменства з іншими мистецтвами. Мистецтво та інші сфери духовної культури у зв'язку з літературою як предмет компаративістики. Дискурс синтезу мистецтв у компаративних дослідженнях. Культуральні студії в компаративістському освітленні. Національні культури та їхні міжнаціональні контексти в добу постмодерну. Культурологічна проблематика постколоніальних студій.

Тема 16. Вивчення української літератури в системі міжнаціональних взаємин та контактів

Історія української компаративістики. Давня українська література в компаративному освітленні. Класична українська література барокової доби, Просвітництва, романтичного та реалістичного етапів розвитку в компаративістських дослідженнях. Література ХХ ст. та сучасна в компаративістських дослідженнях. Сучасна русистика і славистика (полоністика, богемістика, болгаристика та ін.) в Україні як традиційно розроблені галузі вітчизняної компаративістики. Американістика, германістика та інші галузі вивчення зарубіжних літератур і їх компаративний аспект. Гендерні, психоаналітичні та постколоніальні студії в Україні. Українські наукові центри компаративістики. Рецензування українських та зарубіжних видань з компаративістики й бібліографічна інформація.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	У тому числі		
		лек.	практичні	сам. роб.
1	2	3	4	6
Змістовий модуль 1. Компаративістика як наука. Традиційні методи порівняльного літературознавства				
Тема 1. Компаративістика як наукова дисципліна. Історія розвитку компаративістики	4	2	-	2
Тема 2. Генеалогічний та контактологічний методи порівняльного літературознавства.	8	4	-	4
Тема 3. Горацієва ода «Ехегі monumentum...» у її пізніх поетичних переспівах (на матеріалі творів М. Ломоносова, Г. Державіна, О. Пушкіна, Р. М. Рільке, Ю. Тувіма, М. Рильського)	6	-	2	4
Тема 4. Типологічний підхід у компаративістиці. Тематологічний рівень зіставлень.	8	4	-	4
Тема 5. Метаморфози Лебеда: зв'язок сонета М. Драй-Хмари «Лебеді» з поетичними текстами світової поетичної класики	6	-	2	4
Тема 6. Поезія Івана Світличного в контексті шістдесятницької поезії: екзистенційна проблематика (у порівнянні з В. Висоцьким), інтертекстуальність.	6	-	2	4
Разом за змістовим модулем 1	38	10	6	22
Змістовий модуль 2. Рецептологія, герменевтика, перекладознавство, імагологія, постколоніальні студії у сфері компаративістики				
Тема 7. Сучасна герменевтика у зв'язках із компаративістикою	4	2	-	2
Тема 8. Літературознавча рецепція і компаративістичний дискурс. Інтертекстуальний вияв діалогу культур	8	4	-	4
Тема 9. Перекладознавчі проблеми компаративістики	4	2	-	2
Тема 10. Українські переклади «Фуги смерті» Пауля Целана: проблеми осягнення оригіналу	6	-	2	4
Тема 11. Інтерпретація орфеїчного міфу в «Орфеевому чуді» Лесі Українки на тлі модерної доби	6	-	2	4
Тема 12. Імагологія. Опозиція «свій» – «чужий» та її вияв у літературі. Постколоніальні студії в сучасній компаративістиці та в Україні	8	4	-	4
Тема 13. Інтертекстуальний, імагологічний та постколоніальний аспекти аналізу «Іншого світу» Густава Герлінга-Грудзінського (у порівнянні з «Записками з Мертвого дому» Ф. Достоевського)	12	-	2	10
Тема 14. Генологічний рівень сучасної компаративістики	4	2	-	2
Разом за змістовим модулем 2	52	14	6	32
Усього годин	90	24	12	54

5. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Назва теми: Горацієва ода «Ehægi monumentum...» у її пізніх поетичних переспівах (на матеріалі творів М. Ломоносова, Г. Державіна, О. Пушкіна, Р.М. Рільке, Ю. Тувіма, М. Рильського) Перелік питань для обговорення: Жанрово-тематична специфіка оди Горація «Пам'ятник» та подальший розвиток її «вічної» теми. Інтерпретація «Пам'ятника» в російській поезії просвітницького класицизму (М. Ломоносов, Г. Державін) та високого романтизму (О. Пушкін). «Сонети до Орфея» Р. М. Рільке як контекст нової інтерпретації теми. «Кричу» Ю. Тувіма: заперечення класичного образу-алегорії мистецької слави та індивідуально-експресіоністське її втілення. Український варіант оди – «Пам'ятник» М. Рильського: індивідуальне й спадкоємне. Національні аспекти переспівів оди Горація. Значення поетичних інтерпретацій Горацієвої оди для розуміння еволюції поетичної свідомості. Особливості використання генеалогічного та контактологічного методів при порівнянні текстів.	2
2	Назва теми: Метаморфози Лебеда: зв'язок сонета М. Драй-Хмари «Лебеді» з поетичними текстами світової поетичної класики Перелік питань для обговорення: Історія сонета «Лебеді» М. Драй-Хмари та його літературознавче вивчення. Зв'язок сонета українського неокласика із творами Горація (20-а ода), Ш. Бодлера («Лебідь»), Р. М. Рільке («Лебідь» та «Поет»). Збереження інтертекстуальних зв'язків через переклади та відчутність породженого ними асоціативного поля. Образний зміст та підтекст сонета «Лебеді» у зіставленні з текстами європейських поетів. Особливості використання генетично-контактологічного, тематологічного, міфологічного, рецептологічного та перекладознавчого методів при порівняльному аналізі сонета «Лебеді».	2
3	Назва теми: Українські переклади «Фуги смерті» Пауля Целана: проблеми осягнення оригіналу Перелік питань для обговорення: Історія тексту «Фуга смерті» Пауля Целана та його інтерпретацій українською мовою. Образно-предметна структура тексту «Фуги...» та її трансформація в перекладах М. Бажана, В. Стуса, В. Колодія, П. Рихла та ін. Збереження в перекладах інтертекстуальних зв'язків, породженого ними асоціативного поля. Архітектоніка тексту, його композиційна побудова та ритміко-фонетичне звучання в оригіналі і в перекладах. Мовно-стильові особливості тексту і засоби його відтворення. Тенденції перекладацьких пошуків та причини втрат. Особливості використання рецептологічного та перекладознавчого методів при аналізі перекладів «Фуги смерті».	2
4	Назва теми: Поезія Івана Світличного в контексті шістдесятницької доби: екзистенційна проблематика, інтертекстуальність (у порівнянні з лірикою В. Висоцького) Перелік питань для обговорення: Іван Світличний як лідер українського шістдесятництва. Поезія Світличного в контексті шістдесятницької літератури: діалог із читачем, з історією та	2

	сучасниками. Палімпсестність лірики Світличного, її інтертекстуальні зв'язки. Екзистенційна проблематика в Івана Світличного та Володимира Висоцького. Багатозначність іронічних підтекстів, іронічно-пародійний стиль. «Протеїчний» характер ліричного героя та героя-персонажа «рольової» лірики. Близькість та відмінність у розвитку української й російської літератур 1960-1970-х рр. на прикладі Світличного – Висоцького.	
5	Назва теми: Інтерпретація орфеїчного міфу в «Орфеевому чуді» Лесі Українки на тлі модерної доби Перелік питань для обговорення: Рівень літературних стилів і напрямків у компаративному дослідженні. Типологія стильових напрямів. Циклічні та лінійні концепції стильової еволюції. Моделювання стилю. Архетипні образи Орфея та Нарциса як домінанта стилю модерної доби. Історія створення «Орфеевого чуда» Лесі Українки в контексті модерної доби. Концепція вічного образу в «Орфеевому чуді» (1913) в контексті розробки орфеїчного мотиву в епоху порубіжжя (зокрема для порівняння: Поль Валері, «Орфей», 1891; Р. М. Рільке, «Орфей, Евридіка, Гермес», 1908; «Сонети до Орфея», 1922; та ін.). Особливості використання тематологічного, порівняльно-історичного, порівняльно-типологічного, рецептологічного, герменевтичного методів дослідження даного матеріалу.	2
6	Назва теми: Інтертекстуальний, імагологічний та постколоніальний аспекти аналізу «Іншого світу» Густава Герлінга-Грудзінського (у порівнянні з «Записками з Мертвого дому» Ф. Достоевського) Перелік питань для обговорення: Історія книги «Інший світ» Г. Герлінга-Грудзінського та її російського й українського перекладів. Проблемно-тематичний та образно-предметний рівні «Іншого світу», його зв'язки із твором Ф. Достоевського «Записки з Мертвого дому». Значення інтертекстуальних зв'язків, породженого ними асоціативного поля. Конфлікт Свій – Чужий в «Іншому світі» у порівнянні з книгою Ф. Достоевського. Постколоніальні підтексти в перекладацькій рецепції «Іншого світу». Особливості використання генетично-контактологічного, тематологічного, інтертекстуального, імагологічного та постколоніального підходів при аналізі «Іншого світу».	2
	Разом	12

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Інтермедіальні зв'язки	4
2	Вивчення української літератури в системі міжнаціональних взаємин та контактів	20
3	Підготовка до практичних занять (теми, вказані у розділі 5. Практичні заняття): читання й порівняльний аналіз художніх текстів, спираючись на вказану науково-критичну літературу та методи.	30
	Разом	54

7. Методи навчання

- інформаційно-рецептивний;
- ілюстративний;
- репродуктивний;
- метод проблемного викладу;
- евристичний.

Інші використовувані методи навчання – інформаційно-аналітичний, інструктивно-практичний тощо.

8. Методи та форми навчального та підсумкового контролю успішності

Методи і форми діагностування успішності: усне опитування, письмові роботи, контрольні роботи, самостійні дослідження / доповіді на семінарі, тестові завдання.

Форми проміжного контролю: тестування за змістом модуля, виступ на практичному занятті, перевірка опрацювання наукової літератури, підсумкова контрольна робота.

Підсумковий контроль успішності – залік, який проводиться у традиційній формі – усне опитування. Альтернативна оцінка – тестова контрольна робота.

Критерії оцінювання усних і письмових відповідей:

- Відповідь неправильна – 0 балів.
- Відповідь правильна, але неточна і неповна – 1 бал.
- Відповідь правильна, але неточна або неповна – 2 бали.
- Відповідь правильна, повна і точна – 3 бали.

Оцінювання роботи на практичних заняттях здійснюється в результаті сумування всіх відповідей за 4-бальною шкалою: «відмінно» – 4 бали, «добре» – 3 бали, «посередньо» – 2 бали, «задовільно» – 1 бал, «незадовільно» – 0 балів.

9. Питання для підсумкового контролю:

1. Чи є порівняльне літературознавство наукою? Доведіть свою думку.
2. Що є предметом порівняльного літературознавства?
3. Які завдання компаративістики як науки?
4. Де і коли виникло компаративістичне літературознавство? Чим воно відрізняється від історії світової літератури?
5. Які взаємини у порівняльного літературознавства із суміжними галузями?
6. Які етапи розвитку порівняльного літературознавства як науки можете назвати?
7. Що таке «міфологічна школа»?
8. Поясніть засади теорії наслідування (міграційна теорія).
9. Яке місце посідає в компаративістиці антропологічна теорія (етнографічна / психологічна теорія)?
10. Поясніть головні постулати культурно-історичної школи та її роль у компаративістиці.

11. Що ви знаєте про компаративні зацікавлення Івана Франка?
12. Кого з видатних українських компаративістів можете назвати? У чому їхні заслуги пред компаративістикою?
13. Як розвивалася компаративістика у радянські часи?
14. Поясніть принципи генетично-контактного підходу в порівняльному літературознавстві.
15. Як вивчаються у компаративістиці зовнішні зв'язки?
16. Які внутрішні зв'язки цікавлять компаративістів і як вони вивчаються?
17. Поясніть поняття «традиція» та його місце в компаративних теоріях.
18. Чому порівняльне літературознавство включає поняття «рецепція»? Чи можна її віднести до видів зв'язку, які вивчає компаративістика?
19. Яких посередників у міжлітературних зв'язках можете назвати? Яка їхня роль?
20. Чим важлива опозиція синхронні / несинхронні контакти в порівняльному літературознавстві?
21. Яка роль безпосередніх та опосередкованих контактів у формуванні національних літератур?
22. Поясніть різницю між поняттями «запозичення», «трансплантація», «відтворення» з точки зору компаративістики.
23. Поясніть поняття «переклад», «парафраз» та «наслідування» з точки зору компаративістики.
24. Що таке «паралельне зіставлення», «контекстуальний аналіз», «типологічний метод»?
25. Яке значення має для компаративістики структуралістська теорія?
26. Що таке порівняльна поетика? Які рівні вивчення тексту вона передбачає?
27. Які синхроністичні засади передбачає структуральна типологія?
28. Вкажіть діахронічні аспекти компаративної типології.
29. Що таке тематологія? Чи має місце тематологічний зіставний аналіз у сучасній компаративістиці?
30. Що вивчає сучасна компаративна міфокритика?
31. Що таке традиційні сюжети та образи? Чи вивчаються вони сучасними компаративістами?
32. Поясніть поняття «мотив» та засади «мотивного аналізу» в тематології.
33. Як вивчається в компаративістиці сюжет?
34. Які принципи наратології мають безпосередній стосунок до компаративних досліджень?
35. Що таке генологія?
36. Приведіть приклади національних жанрових систем та вкажіть необхідні порівняльні аспекти їхнього вивчення.
37. Що ви знаєте про розвиток української компаративістики?
38. Чи вивчається класична українська література в компаративному аспекті?
39. Чи вивчається сучасна українська література в компаративному аспекті?
40. Чи вивчається давня українська література в компаративному аспекті?
41. Як розвивається українська компаративістика в галузі гендерних студій?
42. Що ви знаєте про розвиток української русистики? Чи виявляються в ній компаративні аспекти?

43. Як розвивається українська славістика на сучасному етапі? Чи є в ній компаративні аспекти?
44. Чи пов'язані з компаративістикою сучасні психоаналітичні дослідження літератури?
45. Що таке постколоніальні студії?
46. Чи здійснюються постколоніальні студії в Україні? Приведіть приклади.
47. Як здійснюється рецензування наукових видань з компаративістики в Україні? Які з періодичних видань постійно публікують подібні рецензії?
48. Чи існують у сучасній українській компаративістиці дослідження з біблеїстики?
49. Назвіть сучасні наукові центри компаративних досліджень. Що ви про них знаєте?
50. Наскільки актуальним є для сучасної України розвиток компаративістики та яких саме її аспектів?
51. Наскільки важливі у компаративістиці міждисциплінарні підходи?
52. З якими видами мистецтв найбільше пов'язана література та як саме? Чи вивчаються такі зв'язки в компаративістиці?
53. Що таке «текст» і «контекст»?
54. Що таке «інтертекстуальність»? Поясніть поняття «інтертекст» як систему валентностей у сфері міжлітературних зв'язків.
55. Які є типи інтертекстуальних зв'язків?
56. Що таке «метатекст»?
57. Чи є різниця між поняттями «твір» і «текст» з точки зору компаративістики?
58. Поясніть поняття «праątekст».
59. Що таке «цілісність тексту» в аспекті літературознавчої компаративістики? Чи існує текст як цілісність поза інтертекстуальними зв'язками?
60. Що ви знаєте про позатекстові інтертекстуальні зв'язки?
61. Поясніть поняття «діалог» у культурологічному значенні. Чи можна твердити, що діалог культур здійснюється через інтертекстуальні зв'язки?
62. Приведіть приклад художнього літературного твору, вказавши очевидні інтертекстуальні зв'язки з іншими мистецтвами.
63. Поясніть поняття «архетип». Приведіть приклади.
64. Покажіть, як архетипне мислення виявляє себе при перекладі / інтерпретації чужомовних текстів або в інтерпретації засобами інших мистецтв.
65. Яку роль відіграє в перекладах / інтерпретаціях колективне підсвідоме?
66. Чим відрізняється перекладознавство як наукова та як прикладна дисципліна?
67. Які передумови формування перекладацьких шкіл треба враховувати в сучасній Україні як важливі для оцінки рівня перекладацтва?
68. Як сучасне осмислення проблеми національного впливає на розвиток перекладознавства?
69. Чи має вияв у літературних перекладах національна міфопоетика?
70. Чим відрізняються переклади від переспівів?
71. Яких сучасних майстрів перекладу в Україні ви можете назвати?
72. Кого з українських сучасних письменників перекладають в інших країнах і чому саме їх?

10. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Таблиця 3

Поточний контроль (max. = 40 балів)				Модульний контроль (max. = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 3		
Змістовий модуль1		Змістовий модуль 2		МК-1	МК-2	100
Т. 1, 2, 4	Т. 3, 5, 6	Т. 7-9, 12, 15	Т. 10, 11, 13, 14	20	40	
0	15	0	35			

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 – 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 – 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

11. Методичне забезпечення

- 1) Плани практичних занять, зі списками науково-критичної літератури та художніх текстів.
- 2) Перелік питань для самоконтролю при підготовці до заліку.
- 3) Комплекти тестових завдань для контрольної роботи.

12. Список джерел

1. Антофійчук В. Євангельські образи в українській літературі ХХ століття. – Чернівці: Рута, 2001. – 335 с.
2. Барабаш Ю. «Коли забуду тебе, Єрусалиме...»: Гоголь і Шевченко. Порівняльно-типологічні студії. – Х.: Б.в., 2001. – 376 с.
3. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996. – С. 380-384.
4. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики: Исследования разных лет. – М.: Худож. лит., 1975. – 504 с.
5. Бахтин М. М. Литературно-критические статьи. – М.: Худож. лит., 1986. – 543 с.
6. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1986. – 445 с.
7. Білецький О. І. Українська література серед інших літератур світу // Білецький О. І. Вибр. праці: У 5 т. – К., 1965. – Т. 2.
8. Будний В. Порівняльне літературознавство: Підручник / Василь Будний, Микола Ільницький. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 430 с.
9. Вервес Г. Д. Про основні методологічні принципи видання // Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті: У 5 т. – Т. 1. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 9 – 28.
10. Веселовский А. Н. Историческая поэтика. – М.: Высш. шк., 1989. – 406 с.
11. Гадамер Г. Г. Истина і метод. Основи філософської герменевтики: У 2 т.: Пер. з нім. – К.: Юніверс, 2000. – Т. 1. – 464 с.; Т. 2. – 478 с.
12. Гайнічеру О. І. Поезія і мистецтво перекладу. – К.: Дніпро, 1990. – 216 с.
13. Гачев Г. Национальные образы мира: Космо-Психо-Логос. – М.: Сов. писатель, 1988. – 447 с.
14. Гірц К. Інтерпретація культур. – К.: Дух і Літера, 2001. – 540 с.
15. Дима А. Принципы сравнительного литературоведения / Пер. с румын. – М.: Прогресс, 1977. – 230 с.
16. Дюришин Д. Теория сравнительного изучения литературы: Пер. со словац. – М.: Прогресс, 1979. – 318 с.
17. Жирмунский В. М. Сравнительное литературоведение. Восток и Запад. – М.: Наука, 1979. – 492 с.
18. Зборовська Н. Психологія і літературознавство. – К.: Академвидав, 2003. – 390 с.
19. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен. – Львів: Літопис, 2004. – 342 с.
20. Ігнатенко М. А. Читач як учасник літературного процесу. – К.: Наук. думка, 1980. – 172 с.
21. Ізер В. Процес читання: феноменологічне наближення / Пер. М. Зубрицької // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття. – Львів: Літопис, 1996. – С. 261-277.

- 22.Інгарден Р. Про пізнавання літературного твору // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996. – С. 139-162.
- 23.Кассирер Э. Философия символических форм: В 3 т. – М.; СПб.: Университетская книга, 2002. – Т. 1. – 270 с.; Т. 2. – 280 с.; Т. 3. – 398 с.
- 24.Квіт С. Основи герменевтики. – К.: Вид-во Ін-ту журналістики Київ. нац. ун-ту, 1999. – 124 с.
- 25.Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. – К.: Юніверс, 2002. – 280 с.
- 26.Крістева Ю. Полілог: Пер. з франц. – К.: Юніверс, 2004. – 474 с.
- 27.Лановик М. Б. Художній переклад і проблема культурно-національної ідентичності літературних текстів // Міжнаціональні горизонти і компаративістичний дискурс сучасних літературознавчих студій: Монографія / За ред. Р. Гром'яка. – Тернопіль: Ред.-вид. відділ ТНПУ, 2005. – С. 271-307.
- 28.Левидов А. М. Автор – образ – читатель. – Л.: Изд-во Ленинград. ун-та, 1977. – 360 с.
- 29.Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 636 с.
- 30.Літературознавча компаративістика: Навч. посібник / Ред. Р. Т. Гром'як. – Тернопіль: ТДПУ, 2002. – 342 с.
- 31.Лотман Ю. М. Статьи по семиотике культуры и искусства. – СПб.: Академический проект, 2002. – 544 с.
- 32.Лучук О. Діалогічна природа літератури: Перекладознавчі та літературознавчі нариси. – Львів: Вид-во Укр. Католич. Ун-ту, 2004. – 280 с.
- 33.Маркевич Г. Основные проблемы науки о литературе: Пер. с польск. – М.: Прогресс, 1980. – 371 с.
- 34.Наливайко Д. С. Искусство: направления, течения, стили. – К.: Мистецтво, 1981. – 287 с.
- 35.Наливайко Д. С. Очима Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI – XVIII ст. – К.: Основи, 1998. – 578 с.
- 36.Наливайко Д. С. Спільність і своєрідність: Українська література в контексті європейського літературного процесу. – К.: Дніпро, 1988. – 395 с.
- 37.Нямцу А. Основы теории традиционных сюжетов. – Черновцы: Рута, 2003. – 80 с.
- 38.Рікер П. Конфлікт інтерпретацій // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996. – С. 229-242.
- 39.Сивокінь Г. М. Одвічний діалог. Українська література і її читач від давнини до сьогодні. – К.: Дніпро, 1984. – 255 с.
- 40.Современное зарубежное литературоведение (страны Западной Европы и США): концепции, школы, термины : энциклопедический справочник / сост. Ильин И. П., Цурганова Е. М. – М. : Интрада – ИНИОН, 1996. – 320 с.
- 41.Фрай Н. Анатомия критики / Пер. с англ. А. С. Козлова и В. Т. Олейника // Зарубежная эстетика и теория литературы XIX – XX веков: Трактаты, статьи, эссе. – М.: Изд-во Москов. ун-та, 1987. – С. 232-263.
- 42.Шмид В. Нарратология. – М.: Языки славянской культуры, 2003. – 312 с.

- 43.Эко У. Шесть прогулок в литературных лесах / Пер. с англ. – СПб.: Симпозиум, 2002. – 285 с.
- 44.Яусс Г. Р. Естетичний досвід і літературна герменевтика // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996. – С. 279-307.
- 45.Antologia zagranicznej komparatystyki literackiej / Pod red. H. Janaszek-Ivanickovej. – Warszawa, 1997. – 328 s.

Автор: Колошук Н. Г., д-р філол. наук, проф.

Завідувач кафедри: Моклиця М. В., д-р філол. наук, проф.